

gettó, amelyet röviddel a deportálás megkezdése előtt Mátészalkára helyeztek át.

A Mátészalkán összegyűjtött zsidókat május 19. és június 5. között öt transzportban deportálták.¹¹⁴

Kisvárdá. A gettó a Deák Ferenc, Petőfi, Horthy Miklós, Bessenyei és Mátyás király utcák között terült el. 7000 zsidó élt benne, felerészt magából a városból.¹¹⁵ A többieket a szomszédos községekből – Ajak, Anarcs, Dombrád, Gyulaháza, Jéke, Mándok, Nyírkárász, Nyírtas, Pátroha, Szabolcsbaka és Tornyospálca – hozták be. A gettóba tömörítés néhány faluban már április 8-án megkezdődött. A kisvárdai zsidók átköltöztetése április 15-én kezdődött. A Zsidó Tanács tagjai: dr. Katona Sándor elnök, Lefkovics Miksa, dr. Lukács Ignác, Ellenbogen Ernő, Friedmann Béla, Kun Samu, Prerau Ignác, Steiner Mihály, Fischer Miklós és Guttmann Bertalan. A gettó lakóit két menetben deportálták: május 29-én, illetve május 31-én.¹¹⁶

„Szükség”-intézkedések Dél-Magyarországon

Csaknem egy időben azzal, hogy Kárpátalját és Észak-Erdélyt hadműveleti területté nyilvánították, a magyar hatóságok, amelyek együttműködtek a német megszálló erőkkel, hadműveleti területté nyilvánították Magyarország déli (Horvátországgal és a megszállt Szerbiával szomszédos) részeit is. „Elővigyázatossági” rendszabályként a Tito partizánjai ellen vívott háborúban, a fasiszta hatóságok szükségesnek látták az ezen a területen élő zsidók összegyűjtését. Az intézkedés nemcsak azokat a zsidókat érintette, akik korábban jugoszláv területen éltek, hanem sok olyant is, aki a trianoni Magyarország lakosa volt. Az utóbbiak közül Zala vármegye Csáktornyai, Nagykanizsai és Perlaki járásában éltek a legtöbben. Miként Kárpátalja esetében, az összegyűjtés itt is több nappal megelőzte a hivatalos gettósítási kormányrendelet kiadását.

A Horvátországgal határos körzetek zsidóságának összegyűjtését április 19-én határozták el azon az értekezleten, amelyen a belügyminisztériumban Bakó László elnökölt. Mindenekelőtt a 6163/1944 BM VII. res. sz. rendelet fogantatásáról volt szó. A résztvevők elhatározták, hogy meghozzák a „különleges szükségintézkedéseket” mindazon zsidók ellen, akik a III., IV. és V. csendőrkerület déli zónáiban éltek: Bácskának a Ferenc-csatornáig terjedő területe és a Tisza folyó menté, egészen Martonosig.¹¹⁷ Beleesett ebbe a területbe Csáktornya, Horgos, Nagykanizsa, Újvidék, Zenta és Zombor városa. Az akció április 26-án indult, és négyöt nap múltán, 9530 zsidó gettósítását eredményezve, már le is zárult. A vagonelkobzás első szakasza után a zsidókat ideiglenes gettóba költöz-